

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

(повне найменування вищого навчального закладу)

Філологічний факультет

(повна назва інституту/факультету)

Кафедра української мови

(повна назва кафедри)

Дипломна робота

магістра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:

«Офіційний та неофіційний антропонімікон жителів сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області : структурно-семантичний аспект»

«Official and unofficial anthroponymycon by inhabitants of the villages of Socolivka and Levkiv of
Kryzhopil district in the Vinnytsa region: structurally-semantic aspect»

Виконала: студентка *заочної* форми навчання

Напряму підготовки 035 Філологія. Українська мова та література

Забуранна Марина Сергіївна

Керівник: доктор філ. наук, проф. Форманова С.В. _____

Рецензент: к. філ. наук, проф. Микитин-Дружинець М.Л.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ _____ від _____ 2017 року

Захищено на засіданні **ЕК №1**

протокол № ____ від _____ 2017 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

_____ проф. Ковалевська Т.Ю.

(підпис)

Голова **ЕК**

_____ доц. Романченко А.П.

(підпис)

Одеса – 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Стан вивчення офіційних та неофіційних іменувань українському мовознавстві.....	8
1.1. З історії дослідження особового імені як антропонімної категорії.	8
1.2. Становлення термінології на позначення неофіційних найменувань.....	17
1.3. Класифікації прізвищ.....	21
1.4. Історичні відомості про заселення краю.....	25
РОЗДІЛ 2. Склад і динаміка офіційного іменника жителів сіл Соколівка та Левків	29
2.1. Склад і динаміка чоловічого іменника.....	29
2.2. Склад і динаміка жіночого іменника.....	39
РОЗДІЛ 3. Неофіційні найменування населення сіл Соколівка та Левків.....	46
3.1. Колективно-територіальні та сімейно-родові прізвиська	47
3.2. Відапелятивні індивідуальні прізвиська.....	50
3.3. Відантропонімні прізвиська	59
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66
Додаток А	77
Додаток Б.....	79
Додаток В	82

ВСТУП

Ім'я відіграє велику роль в житті людини, вибирають його ретельно та мотивовано, аби серед надзвичайно різноманітних та по-своєму цікавих вибрати те, яке буде до вподоби носієві. Є, звісно, у наш час чимало імен нетрадиційних, які можна вважати продуктом індивідуальної творчості батьків. У різні часи пріоритетними були різні імена. Часто важко встановити мотивацію іменування через хронологічну віддаленість та нестачу інформації.

Мешканці українських сіл, окрім імені та прізвища, часто мають ще одне найменування – прізвисько. Воно володіє не лише семантикою, а й оцінними характеристиками і буває частіше вживаним офіційний номен. Прізвисько на відміну від прізвища побутує в усному мовленні і відображає світогляд наших сучасників.

Дослідженнями особливостей походження, функціонування та варіювання особових імен у мові на різних хронологічних зрізах займається антропоніміка. Ця галузь мовознавства привертає увагу багатьох лінгвістів, які перетворили її на золоту копальню. Щороку з'являються нові праці, у яких висвітлено безліч давніх та маловідомих фактів із життя людських наймень, механізми їх утворення та побутування як на рівні історичному, так і на сучасному.

Вагомими для антропоніміки стали праці П. Чучки, В. Горпинича, М. Демчук, Ю. Карпенка, В. Лучика, С. Панцьо, Л. Гумецької, М. Худаша, І. Желєзняк, Р. Осташа та інших дослідників.

Наука крокує у ногу з часом, ставить перед ученими нові завдання і, як результат, з'являються нові дослідження, збільшується кількість кандидатських та докторських дисертацій, словників, підручників, публікацій у фахових виданнях та періодиці. На теренах України досліджено антропонімію Закарпаття (П. П. Чучка), давньої Лемківщини (С. Є. Панцьо), Буковини (Л. В. Кракалія), Бойківщини (Г. Є. Бучко), Подніпров'я (І. Д. Сухомлин), Буковинського Подністров'я (Л. О. Тарновецька), Правобережного Побужжя

(Т. Д. Космакова), Полісся (І. І. Козубенко), Верхньої Наддністрянщини (І. Д. Фаріон), Північного степу України (Т. В. Марталога), Гуцульщини (Б. Б. Близнюк), Опілля (Г. Д. Панчук) Тернопільщини (Г. В. Бачинська та С. В. Шеремета), Лубенщини (Л. О. Кравченко) та багатьох інших регіонів.

Вивчення українських прізвищ розпочалось з праць М. Сумцова, В. Охрімовича, І. Франка, В. Ястребова, І. Крип'якевича, І. Сухомлина. Окремими питаннями народнопобутової антропонімії зацікавились і присвятили розвідки Б. Близнюк, Г. Бучко, М. Лесюк, Є. Черняхівська, І. Ковалик, П. Чучка та ін.

Опубліковано також дослідження регіональних особливостей неофіційних антропонімів. Зокрема, матеріал Донеччини – О. В. Антонюк, Луганщини – Н. М. Федотова, Нижня Наддніпрянщина – В. А. Чабаненко, Наддністрянщина – М. Я. Наливайко, Г. В. Сенік, Галичини – Р. І. Остащ, О. С. Вербо́вецька, Бойківщини – Д. Г. Бучко, Г. Є. Бучко, Покуття – Г. Д. Ліщинська, Гуцульщини – М. П. Лесюк, Закарпаття – П. П. Чучка, Холмщини – Н. Л. Остащ, Підляшшя – Г. Л. Аркушин.

Але поряд зі значними досягненнями українських та іноземних мовознавців є ще чимало невивченого, що не дає змоги говорити про як таку цілісну національну антропонімію. По-перше, не однаковою мірою вивчено імена, прізвища та прізвиська, по-друге, є чимало досі недосліджених історико-географічних регіонів України.

Актуальність дослідження полягає у тому, що антропоніми займають особливе автономне місце в ономастиці, оскільки є невід'ємним атрибутом лексичної системи кожної національної мови, джерелом матеріального, культурного, історичного розвитку народу. Аналіз прізвиськ та імен Крижопілля допоможе виявити регіональну специфіку українського антропонімікону й буде доповнювати загальну картину української антропонімічної системи.

Метою наукової роботи є вивчення складу і динаміки офіційного іменника сіл Соколівка та Левків впродовж 1993 - 2013 років, а також аналіз мотиваційної бази й класифікація неофіційних антропонімів цієї місцевості.

Для реалізації мети дипломної роботи постають такі **завдання**:

- опрацювати теоретичний матеріал з обраної теми;
- зібрати фактичний матеріал;
- визначити статистичну організацію чоловічого та жіночого іменників, встановити їхній склад, підрахувати частотність;
- виявити основні закономірності й особливості розвитку іменника Крижопілля впродовж 1993 - 2013 років;
- порівняти динаміку власних імен на двох хронологічних зрізах (1993-2003, 2003-2013) і визначити періоди збільшення та зменшення частотності їх вживання;
- проаналізувати мотиви номінації;
- встановити значення неофіційних онімів, що побутують на території;
- обрати варіанти класифікації зібраних прізвищ;
- здійснити класифікацію онімів;
- визначити особливості мотиваційної бази прізвищ.

Об'єктом дослідження стали офіційні та неофіційні особові імена мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області.

Предметом дослідження є якісна й кількісна характеристика офіційного іменника та класифікація неофіційних власних назв, вивчення мотиваційної бази імен та прізвищ мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області.

Фактичний матеріал дослідження – 61 жіноче та 48 чоловічих офіційних (528 іменовживань) та 360 неофіційних особових імен мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області.

Джерельною базою є актові записи сільської ради про народження дітей та дані, зібрані методом анкетування населення.

У роботі використано такі наукові **методи**: *спостереження*, для фіксації загальних тенденцій функціонування аналізованих імен та прізвищ; *індукції і дедукції*, для систематизації та виокремлення спільних і специфічних характеристик фактичного матеріалу; *описовий*, який забезпечує систематизацію, групування і якісну характеристику особових імен, а також забезпечує характеристику та класифікацію онімів; *метод кількісних підрахунків*, який характеризує об'єкт дослідження з кількісного боку і використовується для підрахунків загальної кількості чоловічих та жіночих офіційних й неофіційних онімів, визначення відсотків носіїв кожного особового імені та аналізу статистичної організації іменника Крижопілля.

Тема нашої магістерської роботи пов'язана з науковою темою кафедри української мови ОНУ імені І. І. Мечникова «Дослідження різнорівневих елементів системи української мови» (реєстраційний номер 0117U00378).

Наукова новизна нашого дослідження полягає у тому, що виявлено специфіку регіонального ономастикону Вінниччини, а саме території, яку раніше не досліджували вчені, охарактеризовано 109 офіційних 360 неофіційних онімів і визначено особливості мотиваційної бази імен та прізвищ сіл Соколівка та Левків.

Теоретичне значення. Репрезентований фактичний матеріал, теоретичні положення, узагальнення й висновки поглиблюють уже відомі та вводять нові знання про систему особових імен та прізвищ України кінця XIX – початку XXI століття. Результати дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення сучасного іменника українців і розширюватимуть уявлення про лінгвостилістичні особливості антропонімікону, лінгвістичну кваліфікацію власних імен і прізвищ, що поглиблює відповідні положення ономастики, лексикології та стилістики української мови.

Практична цінність цієї роботи в тому, що одержані результати можуть бути використані в школі в процесі опрацювання відповідних тем на уроках української мови, українознавства, історії рідного краю; у викладанні базових вищівських курсів лексикології, стилістики, спецкурсів з ономастики,

лінгвокраїнознавства, при написанні підручників і навчальних посібників із зазначених дисциплін.

Апробація. Результати наукового дослідження апробовані в публікаціях, поданих у списку використаної літератури [24, 25, 79] та у вигляді виступів на наукових конференціях: 70-а звітна студентська конференція ОНУ імені І. І. Мечникова (доповідь «Динаміка особових імен мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області»), 71-а звітна студентська конференція ОНУ імені І. І. Мечникова (доповідь «Неофіційні найменування мешканців Крижопілля Вінницької області (на матеріалі сіл Соколівка та Левків)»).

Відповідно до поставленої мети та сформульованих завдань робота має таку **структуру**:

- вступ, у якому висвітлено мету, основні завдання й ключові положення дипломної роботи;
- основна частина, що включає в себе три розділи: перший – «Стан вивчення офіційних та неофіційних іменувань в українському мовознавстві», де описано розвиток української антропонімії як науки на теренах нашої держави та розглянуто найгрунтовніші дослідження ономастів; другий – «Склад і динаміка офіційного іменника жителів сіл Соколівка та Левків», у якому проаналізовано фактичний матеріал, описано кількісний та якісний склад іменника, проаналізовано його динаміку в досліджуваній місцевості протягом 1993-2013 рр.; третій – «Неофіційні найменування жителів сіл Соколівка та Левків», де описано та класифіковано неофіційний ономастикон, визначено мотиваційну базу прізвиськ;
- висновки про результати нашої роботи;
- додатки, у яких вміщено таблиці, діаграми та графіки;
- список використаної літератури, що складається зі 109 позицій.

ВИСНОВКИ

Згідно з поставленою метою було опрацьовано теоретичний матеріал з обраної теми, зібрано та проаналізовано фактичний матеріал, визначено статистичну організацію чоловічого та жіночого іменників і встановлено їх склад, підраховано частотність, виявлено основні закономірності й особливості розвитку іменника с. Соколівки та с. Левкова Крижопільського району Вінницької області протягом 1993 – 2013 років, описано склад неофіційної антропонімії досліджуваної території, укладено кількісні графіки та діаграми.

І жіночий, і чоловічий іменники виявилися надзвичайно колоритними. До них увійшли імена різного походження, різного значення. Найпопулярнішими серед чоловічих імен стали антропоніми *Олександр, Сергій* та *Олег*. Серед жіночих – *Ганна, Ольга, Олена*.

Проаналізувавши склад іменників можна підкреслити той факт, що мотиви вибору того чи іншого імені – різноманітні. Хтось обирає поширене, відоме усім ім'я, хтось навпаки намагається підібрати ім'я, яке вирізнятиметься серед інших, одні обирають за родинними традиціями, інші – під впливом релігії.

Чимало цікавих родинних легенд ми віднайшли при збиранні фактичного матеріалу.

Велике значення для нас мали також і перекази про створення села, про походження його назви і назв визначних місць.

Щодо кількісної характеристики імен, то варто зазначити, що жіночий іменник виявився багатшим (61 онім), на відміну від чоловічого (48 онімів). Частка одиничних та частотних імен в чоловічому іменнику зменшується, у жіночому – збільшується.

До першої десятки жіночого іменника увійшли здебільшого візантійські християнські імена (*Ганна, Олена, Катерина* та інші), давньоруські імена

скандинавського походження (*Ольга*), запозичення із західноєвропейських мов (*Аліна, Юлія, Наталія* та інші).

Серед першої десятки чоловічого іменника найбільше християнських імен, канонізованих церквою. Зустрічаються імена-запозичення із західноєвропейських мов (*Олександр, Сергій, Максим, Віталій*), а також давньоруські імена скандинавського походження (*Олег, Владислав, Володимир*).

Ім'я – це перший і один з найбільш вагомих подарунків батьків.

Сьогодні учені стверджують, що воно має надзвичайний вплив на долю та навіть на здоров'я людини. Доводять вплив імені за складом літер та їх кількістю, співвідносять імена із знаками зодіаку, планетами, талісманами [21, с. 26]. Існує цікава теорія щодо того, що кожне ім'я має колір. Відомо, що кожен з основних кольорів відповідає певній довжині хвилі: фіолетовий – найкоротшій, червоний – найдовший. Для фізика, таким чином, існує нероздільний зв'язок між звуком і кольором; поєднання коротких і довгих хвиль є причиною вібрацій, чи звуків, які ми чуємо. Ім'я – не що інше як набір глухих і дзвінких звуків, які створюють оригінальну «мелодію» і разом з тим неповторну гаму. Наприклад, імена *Юлія, Анжела, Павло, Святослав* – оранжевого кольору, *Наталя, Мирослава, Віталій, Євген* – зеленого, *Андрій, Ольга, Роман, Ніна* – синього і так далі.

Вибір імені – одна з перших найвідповідальніших справ батьків. До неї слід відноситися дуже уважно, щоб у майбутньому їх дитина пишалася своїм найменням, а не замислювалася над тим, як його змінити. Потрібно враховувати безліч факторів: поєднання з прізвищем та формою по батькові, милозвучність імені та його варіантів побутування.

Іменник вибраної нами для дослідження території збільшується не так інтенсивно, як іменники великих міст, проте вражає своїм різнобарвним наповненням, традиціями та звичаями номінації.

У роботі фактичний матеріал, тобто 360 прізвищ, погруповано за різними критеріями, а саме за призначенням та за характером лексичної бази. За призначенням виділяємо такі групи:

- колективно-регіональні (2 номени);
- сімейно-родові (50 номенів);
- індивідуальні (308 номенів).

Індивідуальні прізвиська становлять, як бачимо, найчисельнішу групу.

За характером лексичної бази серед індивідуальних прізвищ ми виділяємо відапелятивні, відантропонімні та невмотивовані (Дод. Б, Рис. 1). Відапелятивні становлять 52% від загальної кількості онімів, відантропонімні – 26%, невмотивовані – 22%. Можна зробити висновок, що на території сіл Соколівка та Левків прізвиська утворюються частіше від загальних назв, ніж особових імен.

Відапелятивні прізвиська у свою чергу поділяємо на (Дод. Б, Рис. 2):

- прізвиська за зовнішніми ознаками носія, його фізичними особливостями, де 70 номенів становлять 37% від загальної кількості відапелятивних прізвищ;
- за рисами характеру, поведінкою, вчинками іменованого, де 60 номенів становлять 32%;
- за родом діяльності, професійною спрямованістю особи, де 27 антропонімів становлять 15%;
- за особливостями мовлення носія, де 14 онімів становлять 8%;
- за релігійними переконаннями носія, де 8 номенів становлять 4%;
- за рівнем спорідненості та свояцтва, соціального стану, етнографічною приналежністю, де 8 онімів становлять 4%.

Відантропонімні прізвиська є менш чисельними. Серед них виділяємо: генесіонімні, відіменні та прізвиська, що утворені від назв відомих людей, персонажів художніх творів, фільмів (Дод. Б, Рис. 3). Генесіонімні або родичівські становлять 34% від загальної кількості відантропонімних прізвищ. Відіменні – 11%, адже прізвиська, утворені від власних імен чи прізвищ, зустрічаються тут досить рідко, нами зафіксовано лише 10 випадків. Тоді як сімейно-родові навпаки є поширеними, їх налічуємо 50, що становить 55% від загальної кількості відантропонімних прізвищ.

Цікавими є генесіонімічні прізвища, які характеризують іменованого через когось з родичів (Дод. Б, Рис. 4). Це 31 онім. Серед нашого фактичного матеріалу є 16 андронімів (51%), 3 гінеконіми (9%), 5 патронімів (15%), 7 матронімів (22%) та 2 проматроніми (6%).

Окремо варто розглядати немотивовані прізвища, яких маємо близько 80. Історія їх виникнення давно забута, а тому ми не змогли пояснити мотиви номінації таких прізвищ, як *Галан, Сапела, Галей, Асіра, Шкурка, Гальона, Кирик, Рачок, Пруцак* та інші.

Мотивом номінації переважно стає диференційна ознака носія, тобто та, яка виділяє його з-поміж інших (Дод. Б, Рис. 5).

Прізвища, які були фактичним матеріалом нашого дослідження утворилися від назв за зовнішніми ознаками чи зовнішніми вадами людини (*Худий, Білий, Джулий, Сліпенька*), назв, які вказують на риси характеру, поведінку тощо (*Бісцьомка, Бабадед, Льопотьо*).

Істотною рисою прізвищ за фізичними та особистісними властивостями носія є використання лексем з конкретним значенням. Рідко трапляються серед прізвищ абстрактні назви.

Найсприятливішою базою для творення прізвищ є неособові назви. Помітну групу становлять антропоніми, в основі яких лежать назви свійських і диких тварин (*Заєць, Кіт, Баран, Віл*), назви птахів, риб, комах, та гризунів (*Щур, Комар, Горобець*), назви рослин, продуктів харчування (*Бовтун, Коржик, Кабак, Динька, Редька, Пончик*), назви предметів побуту, знарядь праці, музичних інструментів, одягу тощо (*Гаманець, Трамбон*).

Не зважаючи на те, що неофіційна антропонімія на території сіл Соколівка та Левків не така поширена, як в деяких інших населених пунктах, проте вражає своїм колоритним наповненням.

Села мають цікаву історію, свого роду власну культуру, по-своєму, філігранно виточену мову з певними особливостями, унікальні назви дано деяким місцинам. Тут цікаво досліджувати не лише імена, прізвища, а й топоніми, зооніми, астроніми, гідроніми, фітоніми, хрононіми та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк О. В. Лексико-семантична група прізвищ, що вказують на звички, уподобання, вчинки людини (на матеріалі антропонімії Донеччини) / О. В. Антонюк // Актуальні питання антропоніміки / відп. ред. І. В. Єфименко. – К., 2005. – С. 25–30.
2. Антонюк О. В. Мотиви прізвиськової номінації мешканців с. Калинового Костянтинівського району Донецької області // Питання сучасної ономастики : Тези доп. і повід. VII Всеукр. ономаст. конф. (1–3 жовтня 1997 р.). – Дніпропетровськ, 1997. – С. 7–11.
3. Антонюк О. В. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. В. Антонюк. – Донецьк, 2011. – 296 с.
4. Аркушин Г. Л. До питання про виникнення прізвищ // Велика Волинь: минуле і сучасне : тези регіональної наук. конф. (14– 16 листопада 1991 р.). – Рівне, 1991. – С. 85–87.
5. Архипов Г. А. Прозвища жителей деревни Средние Юры / Г. А. Архипов // Ономастика Поволжья. – Уфа, 1973. – Вып. 3. – С.24–38.
6. Баскаков Н. А. Русские фамилии тюрского происхождения / Н. А. Баскаков. – М. : Наука, 1979. – 279 с.
7. Бевзенко С. П. З історії української ономастики (на матеріалах Харківського перепису 1660 р.) // Доповіді та повідомлення Ужгородського ун-ту : Серія філологічна. – Ужгород, 1961. – № 7. – С. 65–69.
8. Белей Л. О. Український пострадянський іменник: основні тенденції розвитку / Л. О. Белей // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 356 – 359. – С. 318–320.
9. Беринда П. Лексикон словенороський / Підг. тексту і вступ. ст. В. В. Німчука. — К., 1961. — 271 с.

10. Білецький А. О. Про власні імена з ольвійських написів / А. О. Білецький // Археологія. – 1957. – Т. XI. – С. 21–34.
11. Близнюк Б. Сучасні гуцульські прізвиська / Б. Близнюк, М. Будз // Наукові записки. Серія : мовознавство / КДПУ ім. В. К. Винниченка. – Кіровоград, 2001. – С. 93–95.
12. Бондалетов В. Д. Русская ономастика : монографія / В. Д. Бондалетов. – М. : Просвещение, 1983. – 224 с.
13. Брайченко С. Л. Улюблені чоловічі імена жителів Одеської області / С.Л. Брайченко // Мовознавство. – 1997. – № 5. – С. 18–21.
14. Буга Т. В. Динаміка сільського іменника (на матеріалі жіночого антропонімікону Центральної Донеччини) / Т. В. Буга // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 354 – 355. – С. 108–113.
15. Бучко Г. Є. Народно-побутова антропонімія Бойківщини / Г. Є. Бучко, Д. Г. Бучко // *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Желєзняк. – К. : Кий, 2002. – С. 3–14.
16. Бучко Д. Г. Проблемні питання української ономастичної термінології (Лексикографічний аспект) / Д. Г. Бучко // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 356 – 359. – С. 255–260.
17. Вирста Н. Б. Становлення та розвиток антропонімії Покуття : автореф. дис. ... канд. філолог. наук: спец. 10.02.01 / Н. Б. Вирста. – Івано-Франківськ, 2012. – 20 с.
18. Вирста Н. Б. Прізвища Покуття, мотивовані християнськими іменами (морфологічні деривати) / Н.Б. Вирста // Наукові записки ТНПУ. Серія : мовознавство. – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 77–83.
19. Глинський І. В. Твоє ім'я – твій друг : науково-художня книжка / І. В. Глинський. – К. : Веселка, 1985. – 238 с.
20. Гумецька Л. Л. Жіночі особові назви в українській актовій мові XIV–XV ст. / Л. Л. Гумецька // Наукові записки Ін-ту суспільних наук Львівського

філіалу АН УРСР : Дослідження з мови та літератури. – Львів, 1954. – Т. III. – С. 116–122.

21. Демчук М. О. Слов'янські автохтонні особові власні оповідання в побуті українців XIV – XVII століття / М. О. Демчук. – К. : Наук. думка, 1988. – 172 с.
22. Дзира О. І. До історії вивчення української антропоніміки. / О. І. Дзира // Гілея. Науковий вісник : зб. наук. пр. / відп. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2013. Вип. 5 (72). – С.1-20.
23. Дружинець М. Л. Динаміка найуживаніших особових імен м. Тирасполя / М. Л. Дружинець, В. І. Щербина // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. О. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 15. – С. 31–39.
24. Забуранна М. С. Динаміка особових імен мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області / М.С. Забуранна // Філологічні студії: зб. наук. пр. студ. / відп. ред. В.Б. Мусій. – Одеса : «ОНУ імені І.І. Мечникова», 2014. – Вип. 5. – С.44–49.
25. Забуранна М. С. Неофіційна антропонімія мешканців сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області / М.С. Забуранна // Філологічні студії: зб. наук. пр. студ. / відп. ред. В.Б. Мусій. – Одеса : «ОНУ імені І.І. Мечникова», 2015. – Вип. 6. – С.53–60.
26. Єфименко І. В. Українські прізвищеві назви XVI століття / І. В. Єфименко. – К., 2003. – 168 с.
27. Карпенко О. Ю. Засади когнітивної ономастики / О. Ю. Карпенко // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 356 – 359. – С. 399–401.
28. Карпенко Ю. О. Динаміка українських особових імен / Ю. О. Карпенко // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 356 – 359. – С. 285–289.
29. Карпенко Ю. А. О функциях собственных имён // Spoločenské fungovanie vlastných mien : Zborník materiálov zo VII Slovenskej onomastickej konferencie na Zemplínskej Širave (20-24.9.1976). – Bratislava, 1980. – S. 9–16.

30. Касим Е. Ю. Динамика русских и украинских имен жителей Одесщины (женский именник) / Е. Ю. Касим // Русская ономастика / отв. ред. Ю.А. Карпенко. – Одесса, 1984. – С. 76–81.
31. Керста Р. Й. З історичної ономастики Вінниччини / Р. Й. Керста // Тези доп. VIII Вінницької обл. історико-краєзнавчої конф. – Вінниця, 1989. – С. 26–27.
32. Керста Р. И. Историческая антропонимия как источник изучения лексики, характеризующей личные черты человека / Р. И. Керста // М-лы совещания по Общеславянскому лингвистическому атласу : тезисы докл. – М., 1977. – С. 243–245.
33. Коваль А. П. Життя і пригоди імен (давніх і нових, славетних і скромних, відомих і забутих) / А. П. Коваль. – К. : Вища школа, 1988. – 240 с.
34. Ковалевська Т. Ю. Механізми астронімічної символізації / Т. Ю. Ковалевська // Питання сучасної ономастики : тези доп. і повід. VII Всеукр. ономаст. конф. (1–3 жовтня 1997 р.). – Дніпропетровськ, 1997. – С. 87–88.
35. Колесник В. А. Болгарская антропонимия юга Украины : Автореф. дисс. ... канд. филол. наук / В. А. Колесник. – Минск, 1984. – 16 с.
36. Кравченко Г. В. Динаміка українських особових імен м. Донецька у 1890-1990 роках : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Г. В. Кравченко. – Донецьк, 2000. – 19 с.
37. Кравченко Л. О. Сучасні прізвиська Полтавщини / Л. О. Кравченко // *Studia Slavistica*. Випуск 9 : Ономастика. Антропоніміка. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2009. – С. 150–158.
38. Кракалія Л. В. Молдавські елементи в антропонімії Буковини / Л. В. Кракалія // Восточнославянско-восточнороманские языковые, литературные и фольклорные связи : тезисы докл. и сообщ. межвуз. научн. конф. (11–16 октября 1966 г.). – Черновцы, 1966. – С. 44–46.

39. Лесюк М. Прізвиська жителів гуцульських сіл / М. Лесюк // *Przezwiseka i przydomki w językach słowiańskich. Cz. 1.* / Pod red. S. Warchoła. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. – S. 227–240.
40. Лучик В. В. Актуальні напрями української ономастики / В. В. Лучик // *Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. О. Ю. Карпенко.* – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 14. – С. 126–130.
41. Лучик В. В. Стан і перспективи української ономастики в загальнослов'янському контексті / В. В. Лучик // *Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук.* – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 354 – 355. – С. 45–49.
42. Лучик В. В. Слов'янська ономастика: стан і перспективи розвитку / В. В. Лучик // *Наукові записки ТНПУ. Серія : мовознавство.* – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 210–213.
43. Масенко Л. Т. Українські імена і прізвища / Л. Т. Масенко . – К., 1990. – 48 с.
44. Микитин-Дружинець М. Л. Мотиваційна база сімейно-родових та колективно-територіальних прізвиськ Стрийщини / М. Л. Микитин-Дружинець // *Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. О. І. Бондар.* – Одеса : Астропринт, 2010. – Вип. 13. – С.84–90.
45. Микитин-Дружинець М. Л. Сучасні прізвиська Стрийщини / М. Л. Микитин-Дружинець // *Наукові записки. Серія : філологічні науки.* – Кіровоград, 2010. – Вип. 3 (89). – С. 275–279.
46. Михальчук О. Особливості формування сучасних українських прізвиськ / О. Михальчук // *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. Слов'янська філологія / наук. ред. Б.І. Бунчук.* – Чернівці: Рута, 2007. – Вип. 356 – 359. – С. 325–328.
47. Наливайко М. Я. Неофіційна антропонімія Львівщини: автореф. дис. ... канд. філолог. наук : спец. 10.02.01 / М. Я. Наливайко. – К., 2011. – 19 с.

48. Наливайко М. Я. Неофіційна антропонімія сучасного села / М. Я. Наливайко // Вісник Львівського ун-ту. Серія : філологічна. – Львів, 2012. – Вип. 56. – Ч.1. – С. 340–346.
49. Наливайко М. Я. Сучасні прізвиська жителів Львівщини. М. Я. Наливайко // Слов'янський збірник : зб. наук. пр. – Вип. 18. – Чернівці, 2014. – С.75–82.
50. Никулина З. П. Из наблюдений над группой прозвищ по внешнему признаку / З. П. Никулина // Имя нарицательное и собственное. – М. : Наука, 1978. – С. 173–179.
51. Німчук В. В. Українська ономастична термінологія (Проект) / В. В. Німчук // Повідомлення української ономастичної комісії. – Вип. I. – К. : Наукова думка, 1966. – С. 24–43.
52. Огієнко І. Наші особові ймення / І. Огієнко // Рідна мова. – 1935. – Ч. 7 (31). – С. 289–300.
53. Осташ Р. І. Из життя сучасних українських прізвиськ / Р. І. Осташ // Українська пропріальна лексика. – К. : Кий, 2000. – С. 115–121.
54. Павелко С. П. Динаміка жіночих особових імен м. Косова / С. П. Павелко // Наукові записки. Серія : мовознавство. – Тернопіль : ТДПУ, 2003. – Вип. I. – С. 77–82.
55. Павелко С.П. Традиція і релігія як мотиви вибору імені у гуцулів // Записки з ономастики: Зб. наук. праць / Відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса, 1999. – Вип. 1. – С. 22–28.
56. Павелко С. П. Чоловічий іменник м. Косова в діяхронії (найуживаніші імена) / С. П. Павелко // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 354 – 355. – С. 202–205.
57. Панцьо С. А. Антропонімія Лемківщини / С. А. Панцьо. – Тернопіль, 1995. – 125 с.
58. Попко М. Прізвиська українських політиків у контексті кризового медійного дискурсу / М. Попко // Sborník příspěvků z mezinárodní conference

VIII. olomoucké symposium ukrajinistů střední a východní Evropy Olomouc 25. – 27. 8. 2016. – Olomouc, 2016. – P. 303–310.

59. Поповський А. М. Односкладові українські прізвища / А. М. Поповський // Вісник ЛНУ. Серія : філологічна. – Львів, 2017. - Вип. 64 (Ч.2). – С. 41–47.

60. Редько Ю. К. Сучасні українські прізвища / Ю. К. Редько. – К. : Наук. думка, 1966. – 215 с.

61. Редько Ю. К. Основні словотворчі типи сучасних українських прізвищ у порівнянні з іншими слов'янськими / Ю. К. Редько // Філологічний збірник. – К. : Рад. школа, 1958. – С. 124–132.

62. Рульова Н. І. Лексико-семантична характеристика прізвиськ та їх мотивація / Н. І. Рульова // Науковий вісник Чернівецького у-ту. – Чернівці, 2008. – Вип. 428 – 429. – С.190–195.

63. Рульова Н. І. Порівняльна характеристика антропонімії Бессарабії та Західного Поділля / Н. І. Рульова // 50 років возз'єднання Північної Буковини, Хотинського, Аккерманського та Імаїльського повітів Бессарабії з Українською РСР: тези доп. та повід. обл. історико-краєзнавчої конф. (Чернівці, 11–12 травня 1990 р.). – Чернівці, 1990. – Ч. II. – С. 248–249.

64. Свистун Н. О. До питання про варіанти імен (на матеріалі метричних книг та журналу видачі свідоцтв про народження Тернопільського міського загсу) / Н. О. Свистун // Наукові записки. Серія : мовознавство. – Тернопіль : ТДПУ, 2003. – Вип. I. – С. 98–102.

65. Свистун Н. О. Динаміка маловживаних жіночих особових імен міста Тернополя другої половини ХХ століття / Н. О. Свистун // Вісник ЛНУ. Серія : філологічна. – Львів, 2017. - Вип. 64 (Ч.2). – С. 104– 109.

66. Селищев А. М. Происхождение русских фамилий, личных имен и прозвищ / А. М. Селищев // Избранные труды. – М., 1968. – С. 97– 128.

67. Сеник Г. В. Особливості мовлення як джерело творення прізвиськ / Г. В. Сеник // Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. Ю. О. Карпенко. – Одеса, 2000. – Вип. 4. – С. 30–36.

68. Скорук І. Д. Слов'янський шар в антропоніміконі м. Луцька в ХХ ст. / І. Д. Скорук // *Slavica та Baltica в ономастиці України: зб. наук. праць / відп. ред. І. М. Желєзняк.* – К., 1999. – С. 147–160.
69. Скорук І. Д. Мотивація чоловічих і жіночих імен мешканців Луцька / І. Д. Скорук // *Науковий вісник Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки: Філологічні науки.* – Луцьк, 2000. – № 6. – С. 32–35.
70. Стодольський В. Г. Моя Соколівка – мамина пісня, колиска і доля / В. Г. Стодольський. – Соколівка [б.в.], 2006. – 526 с.
71. Сулімерський Ф. Географічний словник Королівства Польського та інших земель слов'янських / Ф. Сулімерський, Б. Хлебовський, В. Валєвський. – Варшава : Мандрівник, 1880. – Т. 11. – 960 с.
72. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1973. – 366 с.
73. Сулова А. В. О русских именах / А. В. Сулова, А. В. Суперанская. – Л. : Лениздат, 1991. – 220 с.
74. Сухомлин І. Д. Питання антропоніміки в українській мові / І. Д. Сухомлин. – Дніпропетровськ, 1975. – 110 с.
75. Ушаков Н. Н. Прозвища и личные неофициальные имена (к вопросу о границах прозвища) / Н. Н. Ушаков // *Имя нарицательное и собственное.* – М. : Наука, 1978. – С. 160–166.
76. Фаріон І. Д. Антропонімічна система Підкарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. / І. Д. Фаріон // *Мовознавство.* – 1997. – № 2–3. – С. 35–39.
77. Фаріон І. Д. Національно-ідентифікаційна функція антропоніма / І. Д. Фаріон // *Традиційне і нове у вивченні власних імен : тези допов. Міжнародн. ономаст. конф. Донецьк — Горлівка — Святогірськ (13-16 жовтня 2005 р.).* — Горлівка : ГДПІМ, 2005. — С. 35–37.
78. Федотова Н. М. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Н. М. Федотова. – Харків, 2008. – 20 с.

79. [Форманова С. В.](#) Інвективна семантика прізвиськ українських політиків / С. В. Форманова // [Записки з ономастики](#). - 2014. - Вип. 17. - С. 248–255.
80. Форманова С.В. Прізвисько як неофіційне найменування / С. В. Форманова, М. С. Забуранна // М-ли наукової конференції. – Одеса, 2016. – С.81–85.
81. Франко І. Я. Причинки до української ономастики / І. Я. Франко // Збір. творів : у 50 т. – К., 1982. – Т.36. – С.391-426.
82. Хоменко В. І. Деякі питання антропоніміки й ортології / В. І. Хоменко // Дослідження з мовознавства : зб. наук. пр. / наук. ред. В. О. Горпинич. - Дніпропетровськ, 1997. – Вип.6. – С.77-82.
83. Хрустик Н. М. Прізвиська як вид усної народної творчості / Н. М. Хрустик. // Мова та стиль українського фольклору: зб. наук. праць. – К., 1996. – С. 80–84.
84. Худаш М. Л. З історії української антропонімії: монографія / М. Л. Худаш. – К. : Наук. думка, 1977. – 236 с.
85. Худаш М. Л. Антропонимия как источник исследования исторической лексикологии и социальной истории (На материале личных названий, связанных с переселенческими процессами на Украине XIV–XVII веков) / М. Л. Худаш // Актуальные проблемы исторической лексикологии восточнославянских языков: тезисы докл. и сообщ. Всесоюзной научн. конф. (ноябрь, 1975 г.). – Днепропетровск, 1975. – С. 135–136
86. Чабаненко В. А. Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей) / В. А. Чабаненко // Повідомлення української ономастичної конференції. – К. : Наук. думка, 1976. – С.16–20.
87. Чорноус О. В. Особове ім'я як антропонімна категорія / О. В. Чорноус // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. О. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 13. – С. 120–128.

88. Чорноус О. В. Динаміка особових імен м. Кіровограда у ХХ столітті : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / О.В. Чорноус. – Київ, 2011. – 20 с.
89. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття. (Вступ та імена) : конспект лекцій / П. П. Чучка. – Ужгород : вид-во Ужгородського ун-ту, 1970. – 103 с.
90. Чучка П. П. Назви жителів Закарпаття за місцем їх проживання або народження / П. П. Чучка // Питання ономастики : М-ли II Республ. наради з питань ономастики / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1965. – С. 245–251.
91. Чучка П. П. Прізвисько / П. П. Чучка // Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В. В. Русанівський та ін. – К., 2000. – С. 449.
92. Шевчук Л. В. Динаміка найуживаніших чоловічих імен м. Іллічівська / Л. В. Шевчук // Записки з ономастики : зб. наук. пр. / відп. ред. О. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2012. – Вип. 13. – С. 129–138.
93. Шевчук Л. В. Динаміка найуживаніших жіночих імен м. Іллічівська / Л. В. Шевчук // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія : зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. – Чернівці : Рута, 2007. – Вип. 354 – 355. – С. 269–273.
94. Шульська Н. М. Неофіційна антропонімія Західного Полісся : автореф. дис. ... канд. філолог. наук : спец. 10.02.01 / Н. М. Шульська. – Луцьк, 2011. – 20 с.
95. Шульська Н. М. Прізвисько як об'єкт наукового опису (до дефініцій терміна) / Н. М. Шульська // Вісн. Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника. Філологія. – Вип. XXIX–XXXI. – Івано-Франківськ : вид-во Прикарпат. нац. ун-ту, 2011. – С. 292–296.
96. Юркевич В. «Харківський перепис 1660 р.» / В. Юркевич // Записки історично-філологічного відділу Всеукраїнської Академії наук. – К., 1928. – Т. XX. – С. 129–173.
97. Ястребов В. Малорусские прозвища Херсонской губернии: Этнографический очерк / В. Ястребов. – Одесса, 1893. – 17 с.

98. Яцій В. Матеріали до словника українських прізвищ (прізвиська жителів с. Миколаїв Радехівського р-ну Львівської обл.) / В. Яцій // Лексикографічний бюлетень: зб. наук. пр. — К.: ін-т української мови НАН України, 2008. — Вип. 17. — С. 100-106.
99. Miklosich Franz. Die Bildung der slavischen Personennamen // Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philologisch – historische classe. – Wien, 1860. – Bd 10. – S. 215–330.

Довідкова література

100. Белей Л. О. Ім'я для дитини в українській родині : словник-довідник / ред. С. Рошко. – Ужгород : Просвіта, 1993. – 116 с.
101. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
102. Ковалевська Т.Ю. Основні вимоги до написання та оформлення курсових і кваліфікаційних робіт : метод. посіб. для студ.-філол. / Т. Ю. Ковалевська. – Вид. 2-ге, доп. – Одеса : ПолиПринт, 2015. – 78 с.
103. Скрипник Л. Г. Власні імена людей : словник-довідник / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська. – К. : Наукова думка, 1996. – 335 с.
104. Словарь української мови / упорядкував з додатком власного матеріалу Борис Грінченко : в 4-х т. / НАН України, Ін-т української мови. – К. : Наукова думка, 1996.
105. Словник прізвищ північно-західної України : у 3-х т. / упоряд. Г. Л. Аркушин. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009.
106. Словник української мови : в 11-ти т. / ред. кол. І. К. Білодід та ін. – К. : Наук. думка, 1977.
107. [Чучка П. П. Слов'янські особові імена українців : історико-етимологічний словник / П. П. Чучка.](#) – Ужгород, 2011. – 432 с.
108. Шульська Н. М. Словник прізвищ жителів межиріччя Стиру та Горині / Н. М. Шульська. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. – 164 с.

Джерела

109. Актіві записи про народження дітей сільської ради сіл Соколівка та Левків Крижопільського району Вінницької області